

TURIZMNING KELIB CHIQISH TARIXI

Obidxonov Mahmudxon Ma'rufxon o'gli
*Samarqand iqtisodiyot va servis
instituti Servis fakulteti talabasi*

Annotatsiya: 21-asr boshlariga kelib, xalqaro turizm dunyodagi eng muhim iqtisodiy faoliyat turlaridan biriga aylandi va uning ta'siri Arktikadan Antarktidagacha borgan sari yaqqol namoyon bo'ldi. Shuning uchun turizm tarixi katta qiziqish va ahamiyatga ega. Bu tarix 18-asr oxirida turist so'zi tangalar yaratilishidan ancha oldin boshlanadi. Ayni shu vaqtda turizm uchquni boshlandi.

Kalit so'zlar: destruktiv sayohat, kapitallik, ziyorat mashrutlari, tarixiy obidalar, g'arb an'analari, geografik diapozon, meros turizmi.

ASOSIY QISM: G'arb an'analari qo'llab-quvvatlovchi infratuzilma, diqqatga sazovor joylar va tajribalarga urg'u berilgan uyushgan sayohatni qadimgi Yunoniston va Rimda topish mumkin, bu ikkala "meros turizmi" ning kelib chiqishiga da'vo qilishi mumkin (bayram va qadrlashga qaratilgan). tan olingan madaniy ahamiyatga ega bo'lgan tarixiy joylar) va plyaj kurortlari. Dunyoning yetti mo'jizasi yunonlar va rimliklar uchun sayyohlik joylariga aylandi. Ziyorat Sharq tsivilizatsiyalarini o'yinga olib keladigan shunga o'xshash oldingi narsalarni taklif qiladi. Uning diniy maqsadlari belgilangan marshrutlar, tijorat mehmondo'stligi va ishtirokchilarning motivlari orasida qiziqish, sarguzasht va zavq aralashmasi bilan birga mavjud. Buddistlarning eng qadimgi joylariga ziyorat qilish 2000 yildan ko'proq vaqt oldin boshlangan, garchi rohiblarning kichik guruhlarini vaqtinchalik mahrum qilishdan taniqli turistik amaliyotga o'tishni aniqlash qiyin. Makkaga ziyorat qilish ham xuddi shunday qadimiylidir. Hatto 21-asrda ham cho'l bo'ylab sayohat qilishda davom etgan qurbonlar soni hisobga olinsa, hajning turistik maqomi muammoli. Termal kurort sayyohlik maskani sifatida - bu joy muqaddas quduq yoki muqaddas buloq sifatidagi ziyorat uyushmalaridan qat'i nazar - ingliz tilidagi yorlig'i hozirgi Belgiyadagi erta kurort bo'lgan Spadan olingan bo'lsa ham, Evropa ixtirosi bo'lishi shart emas. Eng

XALQARO ANIQ FANLAR TAHLILI

qadimgi yapon onsenlari (issiq buloqlar) kamida 6-asrdan beri cho'milishchilarga xizmat qilgan. Turizm o'zining kelib chiqishidan boshlab global hodisa bo'lgan.

Zamonaviy turizm - bu sanoat va postindustrial G'arbda ildizlarini topish mumkin bo'lgan tobora intensiv, tijorat maqsadida tashkil etilgan, biznesga yo'naltirilgan faoliyat majmuasidir. Frantsiya, Germaniya va ayniqsa Italiyadagi madaniy joylarga, shu jumladan klassik Rim turizmi bilan bog'liq bo'lgan aristokratik yirik sayohat 16-asrda ildiz otgan. Biroq, u tez o'sib bordi va 18-asrning ikkinchi yarmida, Evropa urushlari orasidagi vaqt oralig'ida Alp tog'lari manzarasini qamrab olish uchun geografik diapazoni kengaytirdi. (Agar haqiqat tarixan urushning birinchi qurboni bo'lsa, turizm ikkinchi o'rinda turadi, garchi u keyinchalik qabrlarga va jang maydoniga ziyorat qilishni va hatto 20-asr oxiriga kelib, kontslagerlarni o'z ichiga olishi mumkin.) Katta turning kengayishi doirasida uning Kengayayotgan savdo, professional va sanoat o'rta darajalari o'z o'g'illari uchun ushbu o'tish marosimiga kirishga intilishda er egalari va siyosiy sinflarga qo'shilishlari sababli eksklyuzivlik buzildi. 19-asr boshlariga kelib, sog'liqni saqlash, dam olish va madaniyat uchun Evropa sayohatlari o'rta sinflar orasida odatiy amaliyotga aylandi va madaniy kapitalga ega bo'lish yo'llari (odobli jamiyatda aralashish uchun zarur bo'lgan bilimlar, tajribalar va jilolar majmuasi) qo'llanmalar, astarlar, san'at va yodgorlik bozorlarini rivojlantirish, diqqat bilan sozlangan transport va turar joy tizimlari bilan tekislangan.

Transport innovatsiyasi turizmning tarqalishi va demokratlashuvi va yakuniy globallashuvining muhim omili edi. 19-asrning o'rtalaridan boshlab paroxod va temir yo'l qulaylik va tezlikni oshirdi va sayohatni arzonlashtirdi, chunki qisman tungi va oraliq to'xtashlar kamroq bo'lgan. Eng muhimi, bu innovatsiyalar, agar soat bo'lmasa, taqvim intizomiga bog'langanlar uchun muhim bo'lgan ishonchli vaqt jadvalini yaratishga imkon berdi. Ushbu transport tizimlariga kirishdagi bo'shliqlar 19-asrning oxirida, bug'imperiyasi global miqyosda yopilib bordi. Temir yo'llar ichki

XALQARO ANIQ FANLAR TAHLILI

va xalqaro turizmni, shu jumladan qirg'oqqa, shaharga va qishloqlarga bir kundan kamroq davom etishi mumkin bo'lgan qisqa muddatli tashriflarni targ'ib qildi, ammo "turizm" toifasiga kirdi. Temir yo'l sayohati, shuningdek, sayyohlar o'rtasida sinflar va madaniyatlar o'rtasidagi taranglik va to'qnashuvlarga hissa qo'shib, mavjud turizm oqimini kuchaytirib, yirik sayyohlik yo'nalishlarini yanada kengroq ochdi. 19-asrning oxiriga kelib, bug 'navigatsiyasi va temir yo'llar Laplandiyadan Yangi Zelandiyaga sayyohlik yo'nalishlarini ochdi va ikkinchisi 1901 yilda birinchi maxsus milliy sayyohlik ofisini ochdi.

Turizmning uchta asosiy shakli mavjud: ichki turizm, kirish turizmi va chiqish turizmi.

Ichki turizm - bu tashrif buyuruvchining o'z mamlakati ichida va uyidan tashqaridagi faoliyati (masalan, Britaniyaning boshqa qismlariga tashrif buyurgan britaniyalik).

Kirish turizmi istiqomat qiluvchi mamlakatdan tashqarida kelgan (masalan, Britaniyaga tashrif buyurgan ispaniyalik) tashrif buyuruvchining faoliyatini anglatadi.

Chiqish turizmi rezident tashrif buyuruvchining o'z mamlakatidan tashqaridagi faoliyatini anglatadi (masalan, chet elga tashrif buyurgan britaniyalik).

To'g'ridan-to'g'ri bron qilingan sayohatlar va sayohat savdosi kabi uchinchi shaxslar orqali bron qilingan sayohatlarni farqlash foydalidir. Sayohat savdosi tashrif buyuruvchilar va turistik mahsulotlar o'rtasida vositachi vazifasini bajaradi. Sayohat savdosi bir nechta xarid qobiliyatiga ega. Bitta turoperator yuzlab boshqa odamlar nomidan kelishuvlarni amalga oshirishi mumkin.

Internetning o'sishi shuni anglatadiki, ko'proq odamlar o'z sayohatlarini to'g'ridan-to'g'ri onlayn yoki Internetda izlanishdan so'ng telefon orqali bron qilishmoqda. Biroq, sayohat savdosi hali ham katta rol o'ynaydi, ayniqsa uzoq masofali bozorlarda yoki tashrif buyuruvchilarning sayohatlari murakkabroq bo'lgan joylarda.

XALQARO ANIQ FANLAR TAHLILI

Yillar davomida madaniy turizm ham rivojlanib bordi.

Madaniy turizm - bu sayyohlik faoliyatining bir turi bo'lib, unda tashrif buyuruvchining asosiy motivatsiyasi turistik yo'nalishdagi moddiy va nomoddiy madaniy diqqatga sazovor joylarni/mahsulotlarni o'rganish, kashf etish, tajriba va iste'mol qilishdir.

Ushbu attraksionlar mahsulotlar jamiyatning o'ziga xos moddiy, intellektual, ma'naviy va hissiy xususiyatlari to'plamiga tegishli bo'lib, ular san'at va me'morchilikni, tarixiy va madaniy merosni, oshxona merosini, adabiyotni, musiqani, ijodiy sohalarni va ularning turmush tarzi, qiymati bilan tirik madaniyatlarni qamrab oladi. tizimlar, e'tiqodlar va an'analar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Albayrak, A. (2013). Alternatif turizm. Detay Yayıncılık.
2. Rakhimov, Z. O. (2022). The importance of the development of the digital economy in the field of tourism in Uzbekistan. Builders of the future, 2(02), 221-227.
3. Khamidov, O., & Khayrullaeva, N. (2021). Improving management mechanisms for ecotourism in Uzbekistan. " Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 1(1).
4. Abduraxmonov, Q. (2023). TURIZM SOHASIDAGI KASB VA ISHCHI NOMLARINI O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISH MASALALARI. Interpretation and researches, 1(10).
5. Shodievich, S. H., Roziqovna, R. M., & Hamzaevich, S. J. (2023). BUGUNGI KUN KITOBLARI QANDAY BO'LISHI KERAK. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 1(1), 19-24.
6. Muhammadsolih, X., Sharipova, S., & Sobirova, M. (2022). THE ROLE OF TOURISM IN UZBEKISTAN. Science and Innovation, 1(5), 21-23.
7. Shodievich, S. H., & Roziqovna, R. M. (2023). OLIY O'QUV YURTLARIDA MASHG'ULOTLAR SIFATI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILMIIY MAQOLALARNING O'RNINI. PEDAGOGS jurnali, 25(1), 52-55.
8. Mukhamadalieva, N. B., & Tilyabaeva, G. (2020). Socio Demographic and Travel Related Variables Affecting Tourist Route Choice Behaviors. Case of Study Samarqand city, Uzbekistan. Indonesian Journal of Law and Economics Review, 7, 10-21070.